

داد و خرد

خدمات حقوق داخلی و بین المللی

مراحل راه اندازی یک کسب و کار
خشت اول: ثبت شرکت

ویژه نامه پائیز ۱۳۹۹
دپارتمان حقوق مالکیت فکری و فناوری

- ◀ مقدمه
- ◀ ضرورت ثبت شرکت
- ◀ ثبت شرکت را به چه کسی بسپاریم؟
- ◀ انتخاب قالب شرکت
- ◀ مجامع عمومی شرکت ها
- ◀ هیئت مدیره
- ◀ سرمایه شرکت
- ◀ نقل و انتقال سهام و سهم الشرکه
- ◀ انحلال شرکت
- ◀ تغییر در اساسنامه شرکت
- ◀ سخن پایانی

مقدمه

راه اندازی یک کسب و کار یکی از بزرگترین تصمیم‌های فرد یا جمعی از افراد است که ممکن است تأثیری شگرف بر آینده مالی و اجتماعی ایشان بگذارد. برداشتن گام‌هایی سنجیده در این راه می‌تواند ضریب موفقیت کسب و کار را بالا برد. از مهمترین گام‌های حقوقی در راه اندازی و رسمیت بخشیدن به یک کسب و کار، ثبت شرکت می‌باشد. این همان خشت اول است که میبایست محکم و استوار بنا نهاده شود.

وقتی متقاضی برای ثبت شرکت به ارائه دهندگان این خدمت مراجعه می‌کند، عموماً چند فرم آماده جهت امضاء به متقاضی ارائه می‌شود و فرض بر این است که با ثبت این فرم‌ها در اداره ثبت شرکتها، شرکت ثبت شده و آماده فعالیت است. در حالیکه ثبت شرکت به معنای منشور فعالیت و تعیین ساختاری است که شرکت بر پایه آن فعالیت تجاری، اقتصادی و یا اجتماعی خود را بنا نهاده و ادامه می‌دهد و چگونگی تعیین این ساختار، اثرات حقوقی مهمی در آینده فعالیت شرکت و همچنین آینده شرکاء خواهد داشت.

نکته مهم دیگر این است که هر کسب و کاری با توجه به فعالیت و اهدافی که برای آن در نظر گرفته شده، ملاحظات حقوقی خاص خود را می‌طلبد و صدور نسخه‌ای واحد برای همه کسب و کارها به معنای در نظر نگرفتن ریسک‌های حقوقی مختص هر کسب و کار می‌باشد. بنابراین به نظر می‌رسد نوعی بی‌توجهی یا شاید عدم آگاهی در این خصوص وجود دارد. در این راهنما به اختصار نکاتی در خصوص ثبت شرکت از جمله اهمیت ثبت شرکت، چگونگی ثبت و چرایی لزوم استفاده از مشاوران حقوقی متخصص و باتجربه را ارائه می‌دهیم.

ضرورت ثبت شرکت

تصور عمومی بر این است که برای راه اندازی یک کسب و کار امروزی، نخستین گام تأسیس و ثبت یک شرکت تجاری است. باید توجه نمود که این تصور نادرست بوده و بر مبنای برنامه اقتصادی و طرح کسب و کار ممکن است اساساً نیازی به ثبت شرکت نباشد. اما در فرضی که نیاز به ثبت شرکت وجود داشته باشد، پاسخ به دو سوال، بسیار مهم و اساسی است.

نخست اینکه از بین انواع قالب های شرکت تجاری پیش بینی شده در قانون تجارت، کدامیک مناسب برنامه کسب و کار شما می باشد؟ هرچند عموم مردم با دو یا سه نوع از انواع شرکت آشنایی داشته و اغلب همین قالب ها را برای شرکت خود انتخاب می کنند، اما جالب است بدانید در حقوق ایران هشت نوع شرکت قابل ثبت وجود دارد که می توان به اقتضای فعالیت و موقعیت شرکاء نسبت به یکدیگر، هر کدام از این قالب ها را برگزید. دوم اینکه اساسنامه خوب چه اساسنامه ای است و چگونه می توان اساسنامه ای جامع و کامل برای شرکت تهیه کرد؟

How to Start a Business

ثبت شرکت را به چه کسی بسپاریم؟

با ملاحظه سوالات فوق به راحتی می توان دریافت که ثبت شرکت از اهمیت بالایی برخوردار است. با این وجود اغلب شاهد نادیده گرفتن اهمیت ثبت شرکت، انتخاب نوع شرکت و تنظیم اساسنامه آن در فرایند ثبت شرکت هستیم. باید بدانیم که تجزیه و تحلیل این موضوع بسیار دقیق و مستلزم تخصص و تجربه کافی می باشد.

در این بین سوداگرانی هستند که صرفاً به منافع فردی خود اندیشیده و بدون توجه به ماهیت و برنامه کسب و کار و نیاز متقاضی، مبادرت به ثبت کاغذی شرکت بدون رعایت اصول اولیه نموده که خود پایه و اساس بسیاری از مشکلات برای کسب و کارها شده است. از این جمله می توان به مؤسساتی اشاره نمود که با پیشنهاد مبالغ بسیار اندک در ابتدا و وعده زمانی کوتاه برای ثبت شرکت، بدون توجه به ملاحظات تخصصی صرفاً تشریفات ثبت را انجام داده و حتی اگر موفق به ثبت شوند، شرکت را با ریسک های پنهانی مواجه می نمایند که در آینده رخ می نماید. در واقع این مؤسسات با گرفتن فرصتی طلایی و غیرقابل بازگشت از شرکت های نوپا، کسب و کارها را با دردسر مواجه می سازند.

ثبت شرکت را به چه کسی بسپاریم؟

توجه داشته باشید که برای کسب و کار خود، شاید بیش از هر زمان دیگری، در این مرحله نیاز دارید تا از مشاوران حقوقی باتجربه بهره ببرید.

مشاوران حقوقی با مطالعه طرح کسب و کار شما و همچنین اهداف کوتاه مدت و بلند مدت و ملاحظه نگرانی‌های شرکاء در صورت نیاز به ثبت شرکت، مبادرت به انتخاب قالب حقوقی مناسب و مقتضی خواهند نمود.

در صورت تصمیم به ثبت شرکت با انتخاب نوع مناسب آن، و همچنین با تنظیم اساسنامه بر مبنای رعایت حقوق همه سهامداران و برنامه‌های کوتاه مدت و بلندمدت شرکت، زمینه برای فعالیت شفاف و اعتماد سهامداران به حفظ حقوق آنها فراهم خواهد شد.

انتخاب قالب شرکت

کسب و کارهای مختلف به اقتضای نوع فعالیت و برنامه هایی که دارند و همچنین میزان دخالت شرکاء در اداره شرکت، نیاز به قالب های متفاوتی برای انجام موضوع فعالیت خود دارند. لذا قانونگذار مبادرت به ایجاد انواع قالب شرکت در قوانین مربوطه نموده است. به طور خلاصه و صرفاً جهت روشن شدن ذهن، می توان گفت: اگر کسب و کار شما یک کسب و کار فردی یا خانوادگی است، شرکت با مسئولیت محدود توصیه می شود؛ چرا که این شرکت فاقد بسیاری از تشریفات است که شرکتهای سهامی خاص و سهامی عام ملزم به رعایت آن هستند. اما اگر کسب و کار شما به صورت مشارکت با اشخاص متعدد است، خصوصاً اگر شرکاء فقط به عنوان سهامدار قصد حضور در فعالیت شرکت دارند، شرکت سهامی خاص توصیه می شود.

اگر قصد جذب سرمایه از طریق پذیره نویسی عمومی دارید، باید از قالب شرکت سهامی عام، و چنانچه قصد شما فعالیت تجاری نیست و یک خدمت غیرانتفاعی می خواهید ارائه دهید، از قالب موسسه غیر تجاری استفاده نمایید. همچنین تحت شرایطی می توان شرکت تعاونی تاسیس کرد و از مزایای آن بهره مند گردید. بسته به شخص محور و یا سرمایه محور بودن فعالیت و اداره هر شرکت، به طور خلاصه می توان شرکتهای تجاری را به سه گروه "شرکت سرمایه"، "شرکت شخص" و "شرکت مختلط" تقسیم نمود. شرکتهای سهامی، با مسئولیت محدود و تعاونی در گروه اول، شرکتهای تضامنی و نسبی در گروه دوم و بالاخره شرکتهای مختلط سهامی و مختلط غیرسهامی در گروه سوم این تقسیم بندی قرار می گیرند. شایان ذکر است مسئولیت شرکاء در شرکت های شخص محور بیش از سایر شرکتهای باشد.

ناگفته پيدا است در انتخاب قالب شرکت، ملاحظات متعدد حقوقی، مالیاتی و غیره وجود دارد که صرفاً به عنوان نمونه به چند مورد فوق اشاره گردید.

مجامع عمومی شرکت ها

مجامع عمومی در شرکت ها، بالاترین مرجع تصمیم گیری در خصوص کلیه مسائل شرکت هستند و غالباً در این مجامع، راجع به مهمترین مسایل مربوط به فعالیت های شرکت و ساز و کار آن تصمیم لازم اتخاذ می شود. این مجامع شامل مجمع عمومی مؤسس، مجمع عمومی عادی، مجمع عمومی فوق العاده و مجمع عمومی عادی به صورت فوق العاده می باشند. طبق قانون، صلاحیت تصمیم گیری و حد نصاب تشکیل و تصمیم گیری در این مجامع در شرکت های مختلف متفاوت می باشد.

از جمله موضوعات بسیار مهم در خصوص مجامع عمومی، حد نصاب تصمیم گیری در این مجامع است. سهامداران اقلیت شرکت ها، همواره نگران این موضوع هستند که نقش اثرگذاری در تصمیم گیری های اساسی شرکت در آینده نداشته باشند. لذا انتخاب حدنصاب به شکلی که رافع این نگرانی ها باشد،

مجامع عمومی شرکت ها

و همچنین تعیین نصاب های مختلف با توجه به نوع تصمیمات بسیار مهم است.

در زمان تنظیم اساسنامه باید نگرانی همه شرکاء را مدنظر قرار داده و با رعایت آن، اساسنامه ای متعادل و متوازن تنظیم نمود. عدم مشورت با مشاورین متخصص در این برهه، به معنای از دست رفتن فرصتی ارزشمند است.

نیز برخی از تصمیمات و تغییرات اساسی در شرکت، نیازمند تشکیل مجمع عمومی عادی یا فوق العاده می باشد. اینکه کدام یک از تصمیمات و با چه حد نصابی توسط کدام یک از این مجامع قابل تصویب می باشد، نیازمند مشورت با مشاور حقوقی متخصص در این امر است؛ در غیر این صورت ممکن است این تصمیمات در معرض خطر ابطال و نتایج آن قرار گیرند.

هیئت مدیره

دومین رکن تصمیم گیرنده در یک شرکت، هیئت مدیره آن می باشد که نماینده قانونی شرکت محسوب شده، و کلیه تصمیمات آن در چهارچوب اساسنامه برای شرکت لازم الاجرا است. همچنین مدیرعامل توسط هیئت مدیره انتخاب و مجری تصمیمات هیئت مدیره می باشد. موضوع مهم در این خصوص، اولاً نگرانی سهامدارانی است که در هیئت مدیره حضور ندارند و همچنین سهامدارانی که در اقلیت هستند ولی لازم می دانند که در هیئت مدیره عضویت داشته باشند.

وظایف هیئت مدیره توسط مجمع عمومی مشخص می گردد. لذا مجمع عمومی می تواند اختیارات هیئت مدیره را محدود نماید و با لحاظ دغدغه های سهامدارانی که در هیئت مدیره حضور ندارند، می توان بعضی از اقدامات را موقوف به تصویب مجمع نمود.

همچنین امکان پیش بینی سازوکاری که سهامداران اقلیت نیز بتوانند در هیئت مدیره ایفاء نقش نمایند وجود دارد. علاوه بر این، برخی از محدودیت ها را نیز می توان در اساسنامه شرکت برای هیئت مدیره در نظر گرفت که از آن جمله؛ ایجاد محدودیت زمانی اعتبار

هیئت مدیره

هیئت مدیره به کمتر از دو سال می باشد. ایجاد این محدودیتها با لحاظ ملاحظات حقوقی، می تواند در مواردی به کاهش نگرانی های سهامداران کمک نماید.

از دیگر موارد قابل پیش بینی در اساسنامه، میزان سهام وثیقه ای است که سهامداران باید داشته باشند تا بتوانند عضو هیئت مدیره شوند. برخی از این اقدامات صرفا در آغاز فعالیت شرکت قابل پیش بینی بوده و برخی دیگر در اثنای فعالیت شرکت به وسیله مجامع عمومی نیز قابل تصویب می باشند. مسلما موارد فوق تنها بخشی از ابزارهای موجود جهت رفع دغدغه های سهامداران بوده و تفصیل آنها در این بحث نمی گنجد.

سرمایه شرکت

از موضوعات مهم در شرکت ها، تعیین سرمایه اولیه و چگونگی امکان افزایش آن می باشد. عمدتاً شرکت ها با یک سرمایه اسمی اولیه ثبت شده و متناسب با نیازها و برنامه های کسب و کار افزایش سرمایه انجام می شود. ازدغدغه های سهامداران، موضوع مهم چگونگی تعیین سرمایه اولیه و برنامه افزایش و یا حتی کاهش آن می باشد. چه بسیار سهامدارانی که پس از سال ها تلاش در شرکت، با افزایش سرمایه عملاً تبدیل به سهامدار جزء شده و بنابراین از دور تصمیم گیری ها خارج می شوند. برای در نظر گرفتن نگرانی های همه سهامداران، باید سازوکار لازم در اساسنامه شرکت برای افزایش سرمایه پیش بینی شود و همچنین سرمایه اولیه نیز با رعایت این موضوع تعیین گردد. موضوع مهم دیگر تعیین نوع و میزان اعطای سهام ممتاز به برخی از سهامداران در مجمع عمومی مؤسس می باشد که می تواند موضوعی مهم و جذاب برای برخی از سهامداران و پرریسک برای برخی دیگر باشد. تخصیص سهام ممتاز به افراد نباید با قوانین آمره حقوق تجارت در تعارض باشد. نقل و انتقالات این سهام نیز تابع ملاحظات ویژه ای است. این ساز و کار نیز در اساسنامه شرکت دیده شده و یا در مجمع عمومی فوق العاده راجع به آن تصمیم گیری می شود.

نقل و انتقال سهام و سهم الشرکه

عمدتاً در ابتدای شکل‌گیری کسب و کارها، اشخاصی با توجه به دانش، تجربه و حتی گاهی خصوصیات فردی و شخصیتی، به عنوان سهامدار پذیرفته می‌شوند. لذا برای سهامداران پس از ثبت شرکت و راه‌اندازی کسب و کار، مطلوب نیست که یک فرد بتواند آزادانه سهام خود را به دیگری انتقال دهد و از شرکت خارج شود.

همچنین ممکن است برای یکی از سهامداران به واسطه ویژگی‌های فردی یا اعتبار وی، سهام ممتازی در نظر گرفته شده باشد. در این حالت این پرسش پیش می‌آید که در صورت انتقال این سهام، آیا ویژگی ممتاز آن سهام باقی خواهد بود یا خیر؟

لذا در هنگام تنظیم اساسنامه با توجه به نگرانی‌های موجود سهامداران و همچنین طرح کسب و کار، باید محدودیت‌های لازم را پیش‌بینی، و تشریفات را برای نقل و انتقال سهام عادی و ممتاز در نظر گرفت که هم با قانون سازگار باشد و هم توقعات سهامداران را برآورده نماید.

انحلال شرکت

انحلال یک شرکت به منزله پایان دادن به حیات آن است. اینکه سهامداران در چه زمان و با رعایت چه شرایطی بتوانند تقاضای انحلال شرکت را بنمایند، امری بسیار اساسی و مهم می باشد. باید توجه داشت که قانونگذار در مواردی به سهامدار اختیار داده است که بتواند انحلال شرکت را مطابق قانون تقاضا نماید. اما در سایر موارد، این بر عهده شرکاء است که می توانند شرایط و موارد تقاضای انحلال را در اساسنامه مشخص نموده و همچنین تشریفات مربوط به چنین تقاضایی را تعیین نمایند. موارد دیگری راجع به تصفیه از جمله تعیین مدیر تصفیه نیز می تواند در اساسنامه گنجانده شود. ضرورت دارد تمام ملاحظات شرکاء و همچنین ماهیت سرمایه گذاری و فعالیت اقتصادی موضوع شرکت بررسی، و بر مبنای آن سازوکار مربوط به انحلال، در اساسنامه مشخص و پیش بینی گردد.

Dissolution

تغییر در اساسنامه شرکت

حال که شرکت ثبت شده و مدتی از فعالیت آن می‌گذرد، ممکن است پیش‌بینی‌های مؤسسين شرکت راجع به یکدیگر و یا فعالیت شرکت، کاملاً با واقعیت منطبق نبوده و پس از مدتی، و با بازخوردی که از کار و شرکاء حاصل می‌شود، تصمیم به تغییر مفاد اساسنامه گیرند. این تغییرات توسط مجمع عمومی فوق‌العاده صورت می‌پذیرد که نصاب مقرر برای تشکیل و تصمیم‌گیری حتماً باید رعایت شود.

همچنین تغییر در اساسنامه نباید با مقررات قانونی مغایرت داشته باشد. برای مثال، مجمع عمومی فوق‌العاده نمی‌تواند آزادانه در حقوق دارنده نوع مخصوصی از سهام تغییراتی به وجود بیاورد.

بنابراین هرگونه تغییر در اساسنامه شرکت نیز از پیچیدگی‌های فنی خاص خود برخوردار بوده و بی‌توجهی به آن‌ها می‌تواند مصوبات صورت گرفته را در معرض بی‌اعتباری، یا ابطال قرار دهد.

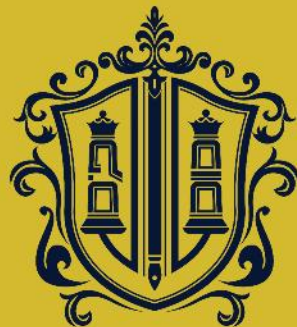
سخن پایانی

همانطور که ملاحظه شد، ثبت و تاسیس شرکت، صرفاً پر کردن چند فرم و امضای آن‌ها و ارسال به مرجع ثبت نبوده و ثبت شرکت بدون در نظر گرفتن ملاحظات حقوقی مربوطه، می‌تواند نهال نوپای شرکت و همچنین شرکای امیدوار را در معرض ریسک‌های حقوقی، تجاری و مالی قرار دهد. این راهنما صرفاً به بیان برخی از ملاحظات در فرایند ثبت یک شرکت تجاری پرداخته است و مسلماً تمام این موارد که در چندین جلد کتاب حقوقی آمده است، در این نوشتار نمی‌گنجد. این نکات در هر مورد با توجه به طرح کسب و کار، حجم سرمایه‌گذاری و نگرانی‌های شرکاء و سهامداران شکلی متفاوت به خود می‌گیرد.

بسیاری از کسب و کارها به دلیل عدم توجه و رعایت این موضوعات، پس از شروع کار با مشکلات اساسی و توقف فعالیت مواجه می‌شوند. در حالیکه ممکن است به ریشه مشکل و علل اصلی آن نیز بی‌توجه باشند. در واقع، گام نخست در راه اندازی کسب و کار، از مهمترین مراحل بوده و در این برهه شما بیش از هر زمان دیگری نیاز به مشاوران حقوقی متخصص و باتجربه دارید.

مؤسسه حقوقی بین‌المللی داد و خرد مفتخر است تا با بهره‌گیری از خدمات وکلای متخصص و باتجربه در زمینه حقوق شرکت‌های تجاری، از مرحله تکوین کسب و کار تا رشد و بلوغ آن، همراه و راهنمای شما باشد.

Daad&Kherad

International Law Firm

www.dandk.ir
info@dandk.ir

 @daadandkherad

 www.linkedin.com-company-daad-kherad-law-firm